

Miljøbevægelsen NOAH, Nørrebrogade 39, 1 tv. 2200 København N; noah@noah.dk; https://noah.dk

23. januar 2020

Forslag til klimalov – det der står – og det der ikke står

af Palle Bendsen, Miljøbevægelsen NOAH

[Denne analyse er publiceret på Altinget 23. januar 2020](#)

Det nyligt [offentliggjorte forslag til en klimalov](#) er ikke det, som tusinder sidste år skolestrejkede for, marcherede for og demonstrerede for.

Forslaget til en ny klimalov er meget kortfattet – kun fem sider – og bortset fra målsætningen om 70 procents reduktion af drivhusgasudledningerne i 2030 i forhold til 1990-niveauet, så er det stort set kun en lov om et Klimaråd, akkurat som den eksisterende klimalov fra 2014.

Ét vigtigt fremskridt er der dog: den nuværende og fremtidige regeringer forpligtes til at handle. Det modsatte regeringen Thorning-Schmidt og centraladministrationen sig i 2014.

Når der er grund til at kritisere forslaget, er det ikke så meget på grund af det, der står som på grund af alt det, der mangler.

Lovforslaget – det der står

Forslaget har en formålsparagraf med de 70 procent, og fire principper. Først en erkendelse af at problemet er globalt. Det vendes straks til at handle om Danmark, der skal være foregangsland, inspirere og påvirke resten af verden. Her er ingen falsk beskedenhed, heller ikke i fortsættelsen: at Danmark også har et historisk og moralsk ansvar om at gå forrest.

Det bliver ikke forklaret nærmere, hvor det ansvar kommer fra, eller hvad det vil sige at gå forrest.

De næste tre principper handler mest om at komme ned på jorden igen: omkostningseffektivitet, erhvervsudvikling og konkurrencekraft, offentlige finanser og beskæftigelse, sammenhængskraft og social balance. Og så må der ikke ske 'lækage' dvs. at "danske tiltag ikke blot flytter hele drivhusgasudledningen uden for Danmarks grænser". Det kan alt sammen være udmærket, men det er formuleringer, der advarer mod at komme med radikale krav – selv om klimakrisen i den grad kalder på radikale løsninger.

I bemærkningerne står, at Klimarådet skal 'forholde sig til' disse principper. Det er svært at læse som andet, end at Klimarådet akkurat ikke skal anbefale 'radikale' løsninger.

Resten af forslaget fortæller, at ministeren skal hvert 5. år lave en klimamålsætning og en klimahandlingsplan. Klimarådet skal bistå og anbefale, lave status og kommentere og lave et katalog over virkemidler. Ministeren skal hvert år udarbejde et klimaprogram med status og planlagte tiltag og redegørelse for Klimarådets anbefalinger, og hvad ministeren så tænker om det. Og mere status.

Så kommer to lange paragraffer med Klimarådets organisering. Men Klimarådet skal også etablere et klimadialogforum, som skal bistå rådet ved mindst en gang årlig at mødes.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

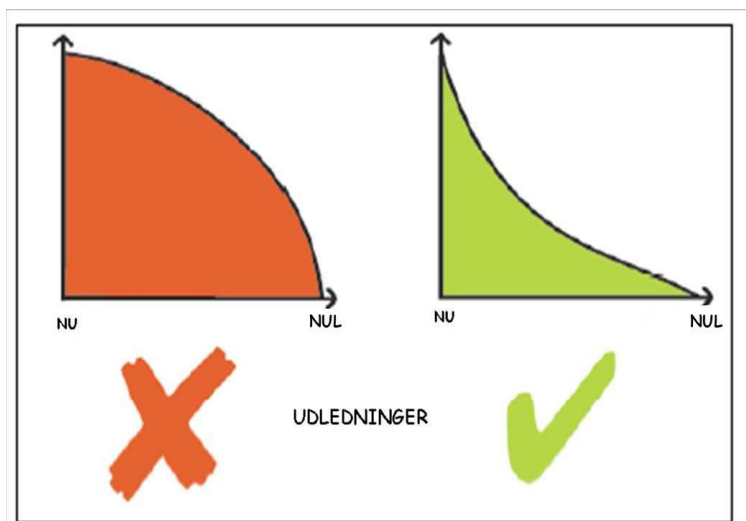
Alt i alt et lovforslag, der handler om procedure og processer og handlepligt, og ikke giver nogen anvisning af indhold og retning, og hvad handlepligten handler om.

Lovforslaget – det der ikke står: budgettet

Den første og største mangel ved forslaget er, at det ikke indeholder et drivhusgasbudget for Danmark, som er et helt nødvendigt redskab, hvis man vil styre klimapolitikken. Budgettet skal forstås som det miljømæssige råderum, dvs. den danske andel af den samlede mængde drivhusgasser, som videnskaben skønner, at hele verden kan udlede for fremtiden for at kunne undgå, at den globale gennemsnitstemperatur overstiger en bestemt grænse – med en defineret sandsynlighed. Desværre har Klimarådet ikke rådet regeringen til at inkludere et budget, hvilket NOAH og flere af organisationerne bag borgerforslaget har kritiseret.

Det er det eneste middel, vi har, selv om vi efterhånden er derhenne, at der næsten intet realistisk råderum tilbage. Flere og flere forskere tager bladet fra munden og siger, at vi godt kan opgive 1,5 graders tærsklen og selv 2 grader vil være næsten umuligt at overholde.

Men med et defineret budget ville offentligheden have noget at forholde sig til. Målsætningen om 70 procents reduktion i 2030 kan man kun sige noget meningsfuldt om, hvis det underliggende budget lægges frem. Vi risikerer, at denne regering udskyder handling, fordi det ikke har konsekvenser, når bare der stadig er udsigt til at nå årstalsmålet i 2030. Der står ikke i selve lovtæksten, at der skal være et 'indikativt delmål for 2025'.

To reduktionsstier med samme udgangspunkt og samme slutpunkt, men meget forskellige akkumulerede udledninger (budgetter)

FN's miljøprogram, UNEP, offentliggør årlige vurderinger af gabet mellem de reduktioner verden burde gennemføre og så dem, der rent faktisk sker (eller rettere ikke sker).

Ifølge det globale budget i [The Emissions Gap Report 2019](#) skal hele verden reducere udledningerne med 7,6 procent om året fra 2020. Hvis Danmark gør det, så vil vi i 2030 ramme de 70 procent. Dvs. det er slet ikke ambitiøst i forhold til den globale opgave. Vi vil ikke løfte vores historiske og moralske ansvar – ikke være et foregangsland, kun ramme gennemsnittet, som ligger langt under det, som et rigt land som Danmark bør forpligte sig til. Klimaretfærdighed tilsiger, at det ikke er rimeligt at pålægge et fattigt afrikansk land med meget lave udledninger at reducere deres udledninger med 7,6 procent om året. Ergo må Danmark reducere med en højere procentsats. NOAHs beregninger siger 20 procent år for år og en reduktion omkring 90 procent i 2030.

Siden vedtagelsen af Klimakonventionen i 1992 har det stået klart, at de lande, der har det største historiske ansvar for drivhusgasudledningerne også, må løfte den største del af opgaven. Det har de rige, tidligt industrialiserede lande ikke gjort. Det er det kampen på alle COP'erne har stået om i 25 år.

Lovforslaget er simpelthen ikke præcist nok og stærkt nok som ramme for, at loven vil kunne virke efter hensigten - ikke engang i forhold til de 70 procent.

Lovforslaget – det der ikke står: programmer

Det næste, vi savner, er specificerede krav om programmer for klimatilpasning, arealanvendelse, energibesparelser og energieffektivisering, fremme af vedvarende energi, affaldshåndtering, transport m.v., i lighed med [NOAHs forslag fra 2010](#).

Eksempelvis: Et program for en økologisk og bæredygtig arealanvendelse. Dette program skal ses i sammenhæng med klimalovens målsætninger, budgetter og programmer. Det skal angive konkrete målsætninger og virkemidler til at øge optag af kulstof/CO₂ (dræn) og begrænse udledningen af drivhusgasser. At øge optaget af kulstof er mindst lige så vigtigt som at reducere udledningerne.

Programmet skal angive sammenhængen med handlingsplaner, strategier og politiske aftaler, der er indgået vedrørende land- og skovbrug, herunder eventuelle interessekonflikter, som begrunder en konkret prioritering,

På samme måde skal det angive sammenhængen med de handlingsplaner, strategier og politiske aftaler, der er indgået vedrørende natur- og miljøforhold.

Programmet skal også beskrive sammenhængen med en forstærket indsats for at beskytte biodiversiteten. Der er behov for en lov på det område tilsvarende klimaloven.

Og programmet skal angive sammenhæng med og eventuelle konflikter i forhold til gældende internationale aftaler, EU-retsfor skrifter og dansk lovgivning i øvrigt.

Det skal angive forslag til initiativer, virkemidler og mekanismer, der skal bidrage til opfyldelsen af målsætningerne og fjernelse af barrierer, og den periode, som programmet vedrører.

Lovforslaget – andet der ikke står

En anden meget vigtig del af en stærk klimalov vil være bestemmelser om koordinering med anden lovgivning, så den udformes og anvendes på en måde, der er i overensstemmelse med klimalovens målsætninger og budgetter. Kommuner og virksomheder støder for eksempel hele

tiden ind i lovgivning og bestemmelser, der er selvmodsige og i strid med miljø- og klimamål.

Klimaloven bør også fortælle hvilket område, der er omfattet, som i NOAHs forslag § 3: 'Loven gælder på land- og søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone, for flyvninger, der foregår fra eller ankommer til en flyveplads i Danmark og for bunkring af skibe foretaget i Danmark.'

Det ville betyde, at olie- og gasaktiviteterne i Nordsøen også omfattes. Målt i forhold til et dansk CO2-budget betyder det uden tvivl fuldt stop for den 8. udbudsrunde. Og international luftfart og skibsfart vil ikke slippe helt som i regeringens forslag,

Sammenfattende må vi desværre konstatere, at det foreliggende forslag til klimalov slet ikke vil leve op til de store forventninger, der er skabt i befolkningen om en ny, ambitiøs linje i klimapolitikken.

Regeringen - både den nuværende og de kommende - vil blive udsat for et stadigt pres for at slække på snart det ene og snart det andet, især når loven ikke er stærkere udformet. For eksempel er der i bemærkningerne en åbning i forhold til at anvende CCS eller CO2-lagring i undergrunden. Allerede nu forlyder det så i pressen, at der er nogen, der vil trække CO2-lagring op fra mølposen igen. Det er bl.a. kommuner/forsyningsselskaber og Aalborg Portland, uanset at CCS ikke vil få nogen mærkbar effekt - om nogen overhovedet - i de næste afgørende årtier.

I bemærkningerne står der på den ene side, at aftaleparterne ikke ønsker at benytte sig af reduktionsmekanismer (også kendt som aflad), men umiddelbart efter blødes det op for det tilfælde, at man i 2027-28 indser, at det ikke vil lykkes at nå målet om 70 procents reduktion i 2030. Så må man drøfte om man alligevel skulle bruge disse fleksible mekanismer. For aftaleparterne ønsker ikke "at være tvunget til at tage beslutninger, som kan have u hensigtsmæssige konsekvenser for det danske samfund."

Klimakrisen har hele tiden u hensigtsmæssige konsekvenser for nogen, lige for tiden for eksempel indonesere og australiere. Men hvad bliver der af det historiske og moralske ansvar, hvis man vil forsikre sig mod den slags konsekvenser ved at overlade det til andre om at rage kastanierne ud af ilden for en?

Det er prisværdigt, at regeringen netop har givet sig selv tænkepause med hensyn til den 8. udbudsrunde og den 3. Limfjordsforbindelse. Men vi husker alt for godt, hvordan det gik med trængselsringen omkring København i Thorning-Schmidts tid, hvor en god løsning blev lovet igen og igen - uden nogensinde at komme, fordi presset blev for stort. Transportområdet er en af de ømmeste tæer i klimapolitikken - og nu vil transportministeren gå videre med forarbejderne til en Kattegatforbindelse over Samsø - selv om det er oplagt, at det samlede transportarbejde skal reduceres, så der ingen risiko er for at "trafikken sander til" som transportministeren så malende udtrykker det.

Samtidig med, at EU-kommissionen fremlægger en klimainvesteringsplan på hele 7.500 milliarder kroner, skriver regeringen i bemærkningerne til lovforslaget, at det ikke vil koste nogen noget - det er trods alt mærkværdigt. Selv om forklaringen så er, at "lovforslaget alene udgør en overordnet ramme for den danske klimainsats."

Klimaloven bør være det bolværk, regeringer har til at holde målet klart. Til den ende er der brug for et drivhusgasbudget i loven og programmer som skitseret ovenfor.

Det er i sidste øjeblik at rette op på det.

Miljøbevægelsen NOAH, Nørrebrogade 39, 1 tv. 2200 København N; noah@noah.dk; https://noah.dk

NOAHs publikation [En dansk klimalov november 2019](#)

NOAHs beregninger af budget og [Reduktionsveje i klimaloven november 2019](#)

[Denne analyse er publiceret på Altinget 23. januar 2020](#)